

utrechts
monumenten
fonds

STEEN- GOED

Achter St. Pieter 5

*Afbeelding op omslag: Achter St. Pieter 5 in 1994
(foto: GAU/TA)*

"STEEN-GOED" is een uitgave van

STICHTING HET UTRECHTS MONUMENTENFONDS

Dorstige Hartsteeg 21

3512 NV Utrecht

tel. 030 - 231 17 61

postrekening 427215

Het Utrechts Monumentenfonds beheert en restaureert
monumentale woonhuizen in Utrecht.

Voor minimaal f 10,- per jaar of f 250,- ineens is men begunstiger
van de stichting. Men ontvangt dan het Jaarverslag, "STEEN-GOED",
de Nieuwsbrieven en uitnodigingen voor vergaderingen en excursies.

Achter St. Pieter 5

Er zijn van die plekken in Utrecht, waar de wandelaar zich met enige fantasie in vroeger eeuwen kan wanen. Wie de moeite neemt op een vroege zondagmorgen, als de stad nog bezig is wakker te worden, een wandeling te maken in het oude hart, rond Domplein en Pieterskerk, is gevrijwaard van benzinstank en kroegrumoer. Dan is het stil, op de eigen voetstap en een vogel op een dak na. Het is niet zo moeilijk om dan, opkijkend naar de eeuwenoude gevels en met de gedachten bij héél lang geleden, de buurt te zien, zoals die was in de veertiende en volgende eeuwen, elk tijdvak met zijn eigen historie en zijn eigen personages.

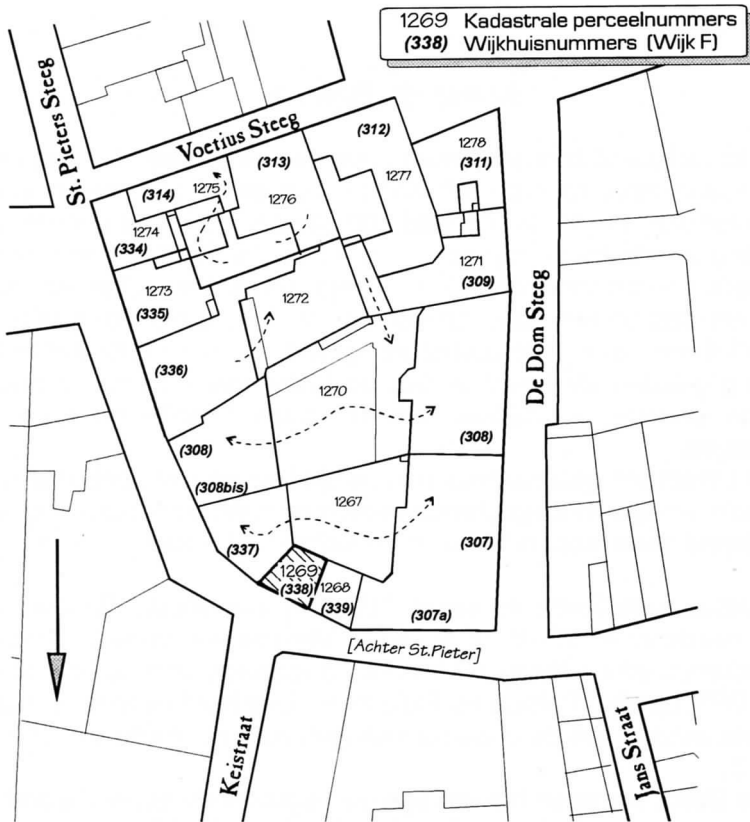
Wie de Utrechtse geschiedenis een beetje kent en een beetje lief heeft moet zo'n vroege zondagochtendwandeling maar eens maken en dan bijvoorbeeld gaan stappen in en rond Achter St. Pieter.

Saftleven schilderde er vanaf 1636 in zijn atelier, Godaert van Reede reisde er in 1648 uit af om in Munster de vrede te mede te ondertekenen en er, terug in Utrecht, te sterven, Voetius broedde er rond 1665 op zijn "Politica ecclesiastica", Everhard Harscamp maakte er het verslag van de onderhandelingen over de Vrede van Utrecht in 1713,

Buys Ballot kreeg er halverwege de negentiende eeuw bekendheid met zijn meteorologische studies. Nicolaas van der Monde beschreef het in 1840. In de veertiger jaren van deze eeuw bood Jan Rietveld stoelen van zijn nu beroemde vader te koop aan in Kunsthandel Wageenaar, Achter St. Pieter 5. Toen was er echter geen belangstelling voor.

Datzelfde Achter St. Pieter 5 is zeker uit historische oogpunt een van de meest belangwekkende aanwinsten van het Monumentenfonds van de laatste tijd. Dát pand, die buurt, op zo'n vroege zondagochtend in de nog verstilde stad, is Utrecht zoals het was, door de eeuwen heen.

Het zal blijken uit wat hierna volgt.

De positie van het perceel Achter St. Pieter 5 (gearceerd) in het blok 'Domstraat -Voetiusstraat - Achter St. Pieter'. De plattegrond is gebaseerd op de kadastrale minuut van 1832. De wijkhuisnummers van wijk F zijn toegevoegd (Si).

Verwaarloosd

Op 21 juli 1994 kocht het Monumentenfonds het pand Achter St. Pieter 5 van de gemeente Utrecht. In de oorspronkelijke opzet vormden de panden Achter St. Pieter 3 en Achter St. Pieter 5 één geheel. Beide panden zijn vermoedelijk in de 16e eeuw gebouwd

Het huis is sterk verwaarloosd en moet geheel gerenoveerd worden. Aan architect Paulus van Vliet is de opdracht tot de renovatie gegeven. Op de verdieping, in de achtergevel, komen openslaande deuren met een balkonnetje. Dat is een verandering van grote betekenis, want het huis heeft waarschijnlijk vanaf de bouw tot 1920 een geheel blinde achtergevel gehad. Pas in dat jaar zijn op de zolderverdieping, zowel aan de voor- als aan de achterzijde, twee vensters gemaakt. In 1940 zijn deze veranderd in openslaande ramen. De architect streeft er naar de oorspronkelijke constructie zoveel mogelijk te behouden.

Kadasterkaarten, die tussen 1823 en 1833 gemaakt zijn en de

gehele stad-van-toen in kaart brengen, bieden een goed uitgangspunt voor een beschrijving van de geschiedenis en van de eigenaars/bewoners. Op bijgaand kadasterkaartje is het blok tussen Domstraat, Achter St. Pieter en de Voetiusstraat te zien. Doordat de huizen genummerd zijn, is het mogelijk ze van die tijd af goed te traceren.

Voor de gegevens van vóór die tijd wordt het moeilijker en moeten er andere bronnen worden gezocht. Het is dan noodzakelijk de buurpanden er bij te betrekken, hetgeen een prettige bijkomstigheid is. Op die manier kan de hele buurt worden verkend.

N. van der Monde

Nicolaas van der Monde gaf in 1840 een beschrijving van Achter St. Pieter. Omdat niemand dat beter kon doen dan hij, per slot van rekening woonde hij zelf Achter St. Pieter 6, precies aan de overkant van pand Achter St. Pieter 5, volgt hier woordelijk zijn impressie:

"Deze deftige straat, welke haren aanvang neemt aan den S. Maartens- of Pausdam, en, in eene kromme rigting voortlopende, aan de Korte S. Janstraat eindigt, wordt ten onregte Achter S. Pieter genaamd, dewijl zij vóór het front dezer kerk heen leidt. De torens in het Westen toch stelden den hoofd-gevel voor, terwijl het Koor in het Oosten het achterdeel uitmaakt, waarom de Regenboog (=Kromme Nieuwegracht) oudtijds met regt Achter S. Pieter genaamd werd, daar deze straat gevoeglijker de naam 'Vóór S. Pieter' had kunnen voeren. In 1570 was het kerkhof van deze straat met eenen hoogen muur afgescheiden en de toegang tot de kerk door eene poort opengesteld.

Slechts weinige, doch aanzienlijke huizen omzoomden op dit tijdstip deze straat; dezelve werden door voorname prelaten en aanzienlijke geslachten bewoond. Hun getal nam echter in de volgende 30 jaren zoodanig toe, dat men het als verdubbeld beschouwen kon .

Deze straat heeft tot op den tegenwoordigen tijd den roem harer oude deftigheid kunnen handhaven".¹

Zelfs wie nu, anno 1996, door Achter St Pieter wandelt, voelt nog steeds die "oude deftigheid". Dat is terug te voeren naar de tijd van de "prelaten."

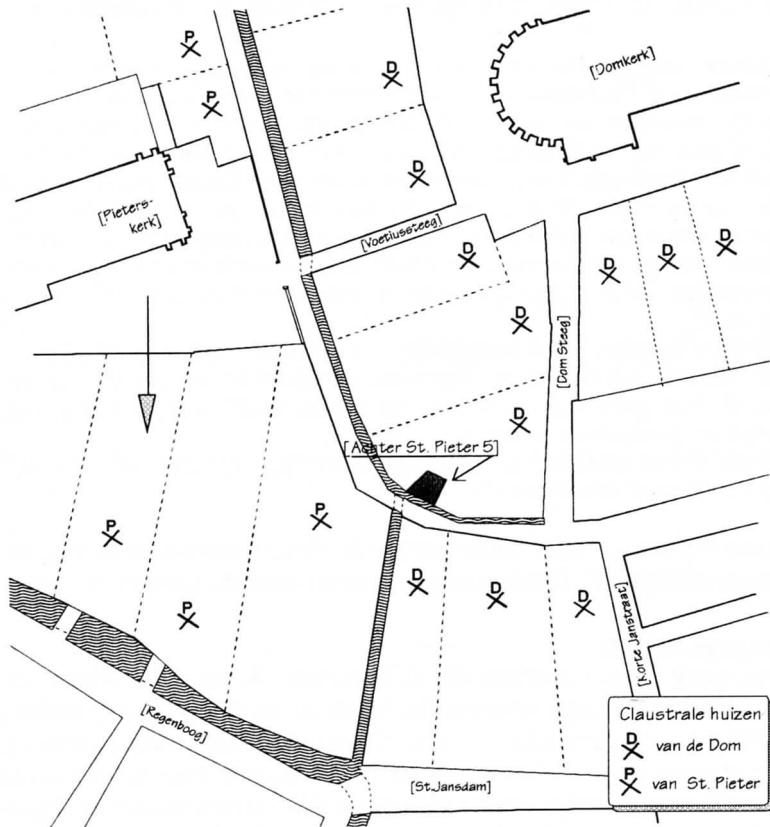
Claustrale huizen

Op het stuk grond tussen de Domstraat, Achter St. Pieter en de Voetiusstraat stonden volgens Dr. M.W.J. de Bruijn in zijn dissertatie "Husinghe ende hofstede"² twee claustrale huizen. Claustrale huizen waren stenen huizen binnen het territoir van een kapittel of een klooster, waarbinnen het kerkelijk recht gold. Hier woonden de prelaten, de kerkelijke hoogwaardigheidsbekleders.

Dit gebied behoorde tot het Domkapittel en de twee huizen werden

doorgaans bewoond door kanunniken van de Dom. Het ene huis stond met zijn voorkant in de Domstraat, ongeveer op de plaats van de huidige panden 2 t/m 8, en het andere in de Voetiusstraat, nu Voetiusstraat 2. Recent bouwhistorisch onderzoek heeft aangetoond dat de oostmuur van het ene en de westmuur van het andere huis waren gebouwd op een muur van het Romeins castellum. In het huis aan de Domstraat is een beschilderd houten gewelf van de huiskapel uit de tijd van de kanunniken gevonden en in de tuin een decoratieve plavuizenvloer.

Waarschijnlijk stonden de huizen meer in het midden van het stuk grond. Het claustrale huis aan de Domstraat is vermoedelijk in 1339 naar het noorden uitgebreid, op de plaats van de tegenwoordige huizen Domstraat 2 en 4. In 1544 werd het huis opgesplitst in een noordelijk en een zuidelijk claustraal huis.

De globale ligging van de claustrale huizen rondom Achter St. Pieter 5.
Bron: overgetekend uit publikaties van A.F.E. Kipp en M.W.J. de Bruijn (Si)

Aan de overkant van de Domstraat is in 1342 het koraalhuis van de Dom gesticht. De koorknappen van de Dom, die door het kapittel werden onderhouden, woonden hier. In 1819 moet dit huis er nog gestaan hebben.

Gezicht in de Domstraat, met op de achtergrond de Domkerk. Rechts het (voormalige) Koraalhuis van de Dom, links het huis op de hoek van Achter St. Pieter. (Bron: GAU/TA, Aquarel van H. van Oort Jaar van weergave 1819)

Door Achter St. Pieter liep een sloot als scheiding tussen het Domkapittel en het Kapittel van St. Pieter. De sloot werd in 1412 tussen stenen muren geleid en daarnaast werd een weg aangelegd. Er was echter één moeilijkheid. Aan de overkant van de straat, tussen de Korte Jansstraat en de huidige Keistraat, stonden ook nog twee clausurale huizen van het Domkapittel. Met de stad ontstond een geschil over de eigendomsrechten van de grond daartussen. De kanunniken probeerden blijkbaar hun huiserven steeds meer uit te breiden en kwamen daarmee op grond terecht, die door de stad als "wereldlijk" werd beschouwd. Uiteindelijk kwam er een akkoord. Eén van de voorwaarden was, dat het noordelijk deel van de weg, dus vóór Achter St. Pieter 3 en 5, voortaan openbaar zou zijn. Rechtshistoricus M.W.J. de Bruijn schrijft hier heel uitgebreid over.

Gewichtige bewoners

In 1580 kwam er in Utrecht een verbod op het houden van katholieke erediensten. De kapittels verloren toen hun bestaansrecht en hun bezittingen kwamen geleidelijk in handen van de wereldlijke macht. Huis en hofstede aan de Voetiusstraat waren bezit van het Cisterciënzer vrouwenklooster Mariëndaal in Zuilen, maar gingen in 1639 naar Godaert van Reede, Heer van Nederhorst (1580-1648).

Godaert was een belangrijke man. Hij was "*gecommitteerde raet vanwege de Ridderschappe*" en in die hoedanigheid nam hij deel aan de vredesonderhandelingen in Munster in 1646/47. Helaas werd hij daar ziek. Hij moest terug naar huis. Toen hij in 1648 zijn einde voelde naderen, was zijn laatste wens nog éénmaal naar Munster te mogen gaan om de vrede te tekenen. Dit werd hem toegestaan. Op 23 april zette hij er zijn handtekening en op 25 juni stierf hij, terug in Utrecht.

Het claustrale huis in de Domstraat, was al vóór 1639 in handen van Octaviaen del Ponto, een zeer rijk man. Hij bezat verscheidene grote huizen in de stad. Zijn beroep was "*Tafelhouder*". In 1588 had hij reeds de helft verworven "*Taelele van leningen, alsmede die helfte van alle nutschappen, laten ende profijten enz.*" van Peter Ormea, in 1613 (waarschijnlijk) de andere helft. Hij was gehuwd met Anna van Milanen, dochter van een andere geldschieder, een mooi voorbeeld van de geld-economie in die tijd.

Leningen werden nog steeds verschaft door Lombarden. Deze geldhandelaars werden ook wel trapezita's genoemd. Dat is Italiaans, afgeleid van het Griekse woord voor tafel, trapeza, vandaar "*Tafelhouder*". Zij konden (zeer hoge) rente vragen, hetgeen hier te lande naar christelijke maatstaf nog een groot taboe was. Het ging zelfs zo ver dat, toen een familielid, Justus Kriex (gehuwd met Agnes van Milanen) in 1636 wilde promoveren aan de pas gestichte academie te Utrecht, hij eerst moest beloven geen "*lom-merd*" meer te houden. Toen hij aan deze voorwaarde voldeed, promoveerde hij, als eerste, aan de universiteit tot doctor in de rechtswetenschappen.³

In 1646, na het overlijden van Del Ponto, werden de bezittingen aan de Domstraat verdeeld onder de erfgenamen. Er was bij deze verdeling sprake van een groot huis en een klein huis, (dit laatste in de richting Voetiusstraat). Het grote huis ging naar Johan Mamouchet van Houdringen. Dit huis grensde toen noordwaarts aan een perceel in het bezit van Johan Strick van Linschoten, dat eerder eigendom was van Johan Schade.

Aangenomen kan worden, dat dit het perceel is waarop thans de huizen Achter St. Pieter 3 en 5 staan.

"Sess Cameren"

Dr. M.W.J. de Bruijn had al geconcludeerd dat het middeleeuwse

claustrale huis in de Domstraat, in 1544, gesplitst was in een noordelijk en een zuidelijk claustraal huis.

Vóór 1576 was het noordelijk huis in bezit van Henrick van Hoof. Op 14 april van dat jaar kocht Johan Schade van hem "*huzinge ende hoffstede, staende opten Domhoff t'Utrecht met ses huzen ofte camereren dair toebehorende*".

Waarschijnlijk zijn de huizen Achter St. Pieter 3 en 5 ook onderdeel geweest van die camereren. De huizen stammen immers uit de 16de eeuw. De claustraliteit van het huis werd pas in 1625 afgekocht. Tot die tijd bestond de verplichting zich te houden aan de gewoonten en statuten, die het Domkapittel had opgesteld. Dat hield onder meer in dat Johan Schade toestemming nodig had toen hij het huis wilde overdragen aan zijn zoon Willem en dochter Anna, die getrouwd was met Leonard Casembroot.

Zij verkopen het huis in 1621 aan Johan Strick, gedeputeerde raad der Heren Staten 's lands van Utrecht, voor 8000 gulden. Het pand grensde aan de zuidzijde aan het bezit van Octaviaen del Ponto en aan de noordzijde aan Achter St. Pieter.

Direct na de ondertekening van het koopcontract diende Johan Strick bij de vroedschap een verzoek in om te mogen verbouwen. Hij wilde de "*sess camereren staende neffens de Domsteech*" vertimmeren. Een commissie nam de situatie ter plaatse in ogenschouw en liet afpalen tot waar hij langs de straat mocht bouwen. Daarna werd op 11 februari 1622 de vergunning verleend op voorwaarde, dat hij geen "*stoupen, baeliens off slachvensters*" voor het nieuw te bouwen huis zou zetten.

Johan Strick was getrouwd met Beatrix Gijbels van der Goes. Hij bekleedde bestuurlijke en kerkelijke ambten. Zo was hij van 1631 tot aan zijn dood in 1648, deken van Oud-Munster. Vanaf 1620 had hij zitting in de Staten van Utrecht als geëligiseerd lid (dat is: vertegenwoordiger van de geestelijke stand in de Staten van Utrecht). Als gecommitteerde ter Staten-Generaal, nam ook hij deel aan de vredesonderhandelingen in Munster.⁴

Schilderrijke buurt

Terug naar Godaert van Reede in 1639. In dat jaar kocht Van Reede het claustrale huis aan de Voetiusstraat 2. Het kan zijn, dat er een afsplitsing van het huis heeft plaats gevonden, ook is het mogelijk, dat er nieuwbouw is gekomen, in ieder geval verkocht Godaert datzelfde jaar nog vier huizen, die op zijn eigen perceel stonden.

Aan de kant van de Domsteeg (de latere Domstraat) kwam dominee Johannes Breijerius te wonen. Het huis op de andere hoek van de Voetiusstraat werd verkocht aan de kinderen van Gerard Croese.

Ergens achter het huis van Godaert stond nog een huis, dat hij verkocht aan Johanna van Broeckhuizen, weduwe van Hendrik van Harrewijck, "*Geweldige der Stichtschen regimenten*".

Dit huis had een poortweg naar vóór St. Pieter. Naast die poort stond nog een huis (en hofstede), dat Godaert van Reede aan de schilder Herman Saftleven verkocht. De juiste ligging van het huis was "*vóór St. Peter aan de zuidzijde van de strate over de hof van Jhr. Van Buuren.*" De Hof van Van Buuren strekte zich uit van het Pieterskerkhof, langs Achter St. Pieter tot aan de latere Keistraat. Een gedeelte van Achter St. Pieter heeft dus wel degelijk Vóór St. Pieter geheten. Het huis van Saftleven moet dan gestaan hebben op de plaats van het huidige nummer 11.

Misschien vinden archeologen ook hier nog eens een waardevolle beerput, zoals bij het huis van de schilder Abraham Bloemaert aan de Mariaplaats!

In 1640 verkoopt Godaert ook nog twee huizen in de Voetiusstraat aan jhr. Henrick van Eede, die ze drie jaar later verkoopt aan Gijsbert Voetius, "*Professor theologie en bedienaar des Goddelicken woorts binnen Utrecht*". Bij de verbreding van de Voetiusstraat in 1904, is de rooilijn negen meter naar het noorden opgeschoven, zodat van deze woningen niets meer is terug te vinden.

Herman Saftleven bleef niet de enige kunstschilder in het blok. In 1653 verkocht Jannichjen van Broeckhuysen het pand, dat eerder van Johanna van Broeckhuysen was, aan de kunstschilder Johan van Bronckhorst, een telg uit de bekende Utrechtse schildersfamilie Van Bronckhorst. Op het Domplein, aan de kant van de Domstraat, woonde ook nog Gerard Honthorst. Deze was in de leer geweest bij Abraham Bloemaert. Voorts woonde de schilder Cornelis van Poelenburg waarschijnlijk op de hoek van de Voetiusstraat

Herman Saftleven heeft samen met zijn broer Cornelis in 1634 het familieportret van Godaert van Reede geschilderd, dat nu in het Slot Zuylen hangt. Zijn eerste vrouw, Emerentia van Wijngaarden, die in 1632 gestorven was bij de geboorte van een kind, is hier ook op afgebeeld. Onder een tentvormig baldakijn ligt zij op een praalbed met aan haar zijde, het kort na de geboorte overleden kind. Gerard van Reede zelf staat naast het baldakijn. Zijn (aanstaande) tweede vrouw, Catharina van Utenhoven, is zittend afgebeeld, samen met de acht kinderen uit het eerste huwelijk. Godaert huwde in 1635 met Catharina.

Opmerkelijk is de samenwerking tussen de schilders. Herman Saftleven, Honthorst, Abraham Bloemaert en Cornelis van Poelenburch hebben het ook in hun vak goed met elkaar kunnen vinden. De buurt, waarin zij hun ateliers hadden, was waarschijnlijk mede

zo aantrekkelijk voor hen, omdat ze dan dicht bij hun "opdrachtgevers" woonden. Jammer genoeg hebben zij, voor zo ver bekend, de omgeving, die hier wordt besproken, nooit vereeuwigd.

De familie van Godard van Reede.

(Schilderij van Herman en Cornelis Saftleven, gedateerd 1634)

"Seperate" woningen

Het noordelijke deel van het claustrale huis aan de Domstraat werd bij testament in 1648 door Johan Strick van Linschoten verkregen. Johan bekleedde net als zijn vader diverse kerkelijke en wereldlijke ambten. In een acte, opgemaakt in 1677, bevestigde Johan Strick van Linschoten, dat hij aan Anthony Honthorst en Peter de Gruyter respectievelijk duizend en twaalfhonderd gulden schuldig was. In die acte is sprake van:

"Huysinge aan de Domsteeg met poort, schuer en stallinge uytcomende achter St. Peter". Merkwaardig is, dat nog steeds niet wordt gesproken over de huizen Achter St. Pieter 3 en 5. Door financiële moeilijkheden zag Johan zich in 1681 genoodzaakt het huis aan de Domstraat te verkopen. Koper was Pieter van Beeck, *geëligeerde raed ter vergadering van de Ed. Mog. Heeren Staten 's Lants van Utrecht.* Bij de omschrijving van de koop wordt nu gesproken over: "...seeckere

huijsinge, erve ende hoff met sijne stallinge, koetshuijs en met een poort in de straet genaemt achter St. Pieter uytcomende...". Bovendien is er sprake van "...drie kleijne huijsen ofte woningen naest den anderen in de voorschreve straet achter St. Pieter staende, streckende voor uijt deselve straat tot achter aen't erff van de voorschreve groote huijsinge toe ..."

Bij de verkoop waren "de behangsels ende schilderijen op de mueren hangende ende in de schoorsteen staende" uitgesloten. Over de koop-som van deze wandtapijten kon blijkbaar geen overeenstemming bereikt worden. Tussen 1682 en 1684 is hierover geprocedeerd.

Ook Pieter van Beeck gaat aan het vertimmeren. Uiteindelijk blijven er aan Achter St Pieter twee huizen over. Na zijn dood verkoopt zijn weduwe in 1686 het huis met poort, schuur en stal in de Domstraat samen met twee "seperate" woningen Achter St. Pieter aan Mr. Everhard Harscamp. Drie generaties lang, tot 1775, zouden de huizen in bezit blijven van een Everhard Harscamp.

De familie Harscamp

De eerste Everhard Harscamp was secretaris van de Edele Gerechte der stad Utrecht. Hij huwde in 1671 met Christine van Brienen. Toen hij het pand aan de Domstraat betrok, had hij ook de zorg voor twee ongehuwde zusters. Zeker is, dat hij twee separate woningen Achter St. Pieter had. Aannemelijk is, dat de twee zussen daar kwamen te wonen. Aan de voorkant hadden ze een uitkijkje door de Burenstraat, de latere Keistraat.

Deze straat was in 1664 aangelegd. Tussen de Korte Jansstraat en de Burenstraat stonden drie huizen met erven tot aan de Jansdam op de plaats, waar in de middeleeuwen de twee claustrale huizen van de Dom stonden. Het middelste, tevens het grootste huis, werd al sinds 1613 bewoond door de domdeken Jhr. Johan van Reede. Aan de kant van de Korte Jansstraat zat de boekverkoper Johan Ribbius. In dit laatste pand hebben meer dan een eeuw "boekverkopers" gezeten. Hierover straks meer. Ook het huis van Everard Meyster, het bekende Krakeling-huis, stond er in 1671 al. Niet iedereen vond de uitbundige versieringen er van even mooi in die tijd. Hoe zouden de gezusters Harscamp er tegenaan hebben gekeken?

In 1691 overleed de eerste Everhard Harscamp in de "Domsteegh". Zijn zoon Everhard huwde in 1702, op 30-jarige leeftijd, in de Pieterskerk met Anna Sandrina van Ewijck. Er werden zeven kinderen geboren. De tweede Everhard Harscamp was stadssecretaris van Utrecht. Van hem is een verslag bewaard gebleven van het sluiten van de Vrede van Utrecht in 1713.⁵

In 1712 en 1713 werden in Utrecht vredesonderhandelingen gevoerd, die een einde moesten maken aan de Spaanse successie-oorlog. Utrecht stond dus in het middelpunt van de Europese belangstelling. Hoogwaardigheidsbekleders uit Spanje, Frankrijk en Engeland kwamen in groten getale naar de Domstad. De commissie, die uit de vroedschap benoemd werd om de onderhandelingen in goede banen te leiden, bestond uit de volgende personen: Heer de Milan Visconti, (uit het bekende geslacht der Utrechtse-Italiaanse Lombarden en bankiers), Mr. Nicolaas Pesters en Leonard Casembroot (ook geen onbekenden in die tijd) en dan nog de stadssecretaris Everhard Harscamp. Natuurlijk moest ook voor onderdak worden gezorgd voor de talrijke bezoekers. Vijfsterren hotels kende men nog niet. De onderhandelaars werden ondergebracht in de grote huizen van de leden van de vroedschap. Ook de familie Harscamp heeft logé's gehad. Iedere familie, die vond dat ze gewichtig genoeg was, gaf een diner voor de hoge gasten. Voor het "volk" waren er "brood en spelen".

Nederland stond aan de kant van Engeland in het conflict met Spanje en Frankrijk. Uiteindelijk behaalde Engeland de meeste voordelen uit het bestand, maar dat was vooral ten koste van Nederland. Na het sluiten van de vrede merkte de Franse onderhandelaar cynisch op: "de onderhandelingen zijn gevoerd, bij U, over U maar zonder U".⁶ Daarna werd het weer stil in Utrecht.

Na de dood van Everhard II gingen het huis aan de Domstraat en de twee "seperate" woningen in 1747 naar de oudste zoon, Everhard III. Deze bracht het tot Raad in de vroedschap en later tot "*Eerste regeerende Burgemeester der stad Utrecht*". Hij huwde Ida Theodora d'Orville, maar toen hij stierf, in 1775, liet hij slechts één dochter na, Jacoba Margaretha, geboren in 1754 en gehuwd in 1771 met Nicolaas Pesters. Het echtpaar bleef in het ouderlijk huis wonen.

Boekdrukkers

In 1754 was op de hoek van de Keistraat, Achter St. Pieter 4, boekdrukker Gijsbertus Timon van Paddenburgh komen wonen. Veel leden van dit geslacht waren tussen 1602 en 1828 als boekdrukker werkzaam geweest. Op de andere hoek, aan de Korte Jansstraat, waar boekverkoper Johan Ribbius zijn bedrijf had, was inmiddels boekverkoper Mattheus Visch gevestigd. Ook dit bedrijf ging over van vader op zoon. Beide families werkten in de loop der jaren veelvuldig samen bij het drukken en uitgeven.

In het pand van Paddenburgh woonde overigens van 1826 tot 1848 Nicolaas van der Monde, leesbibliotheekhouder, boekdrukker en niet te vergeten de schrijver en uitgever van boeken en tijdschriften over de geschiedenis van Utrecht.

Domsteeg

In 1775 bestonden er plannen de nauwe Domsteeg te verbreden. Mr. Jan André van Westrenen, bewoner van Domstraat 4 en 6, bood aan de huizen aan de overkant te kopen teneinde de steeg te kunnen verbreden. Dit gebeurt dan, maar er was één eigenaar, de koopman Michiel Reaal, die zijn huis, op de hoek van het Oudkerkhof, niet kwijt wilde. De Domstraat bleef dus aan de noordkant een smalle doorgang naar de eveneens smalle Korte Jansstraat. Van Westrenen liet aan de overkant van zijn huis een fraaie tuin aanleggen.⁷

Gezicht in de Domstraat in 1904 vlak voor de afbraak van het huis op de hoek van de Domstraat en het Oudkerkhof. (GAU/TA)

Belastingheffingen

Na 1795 zijn de belastingheffingen beter gedocumenteerd. Bij de belastingheffingen over huisgeld, lantarengeld, brandemmergeld en klepgeld werden de huizen en hun eigenaren of bewoners genoemd. We kunnen dan een rondje maken langs de panden aan de Domstraat en Achter St. Pieter.

In de Domstraat staan drie huizen: de huidige nummers 2, 4 en 6. Nummer 2, op de hoek van Achter St. Pieter, werd bewoond door de

"Geëligeerde Raad" Nicolaas Pesters. Op nummer 4 en 6 woonde Jan André van Westrenen, heer van Sterkenburg. Om de hoek van de Domstraat, aan Achter St. Pieter, heeft Pesters nog twee "cameren" en een stal. Hierover hoeft hij geen belasting te betalen, want die is al verrekend met het huis aan de Domstraat. Dat geldt ook voor Van Westrenen, die een stal en een huis met daarnaast een uitgang Achter St Pieter heeft.

De twee "cameren" zullen wel nummer 3 en 5 zijn. Kort daarna moet er een bovenverdieping op zijn gekomen. Nummer 7 moet dan de stal van Pesters geweest zijn. Nummer 9 - ook een stal - en nummer 11, een woning, waren van Van Westrenen. Op nummer 13 woonde mevrouw Van Bunnik en op nummer 15 de weduwe Van Hattum. Dit

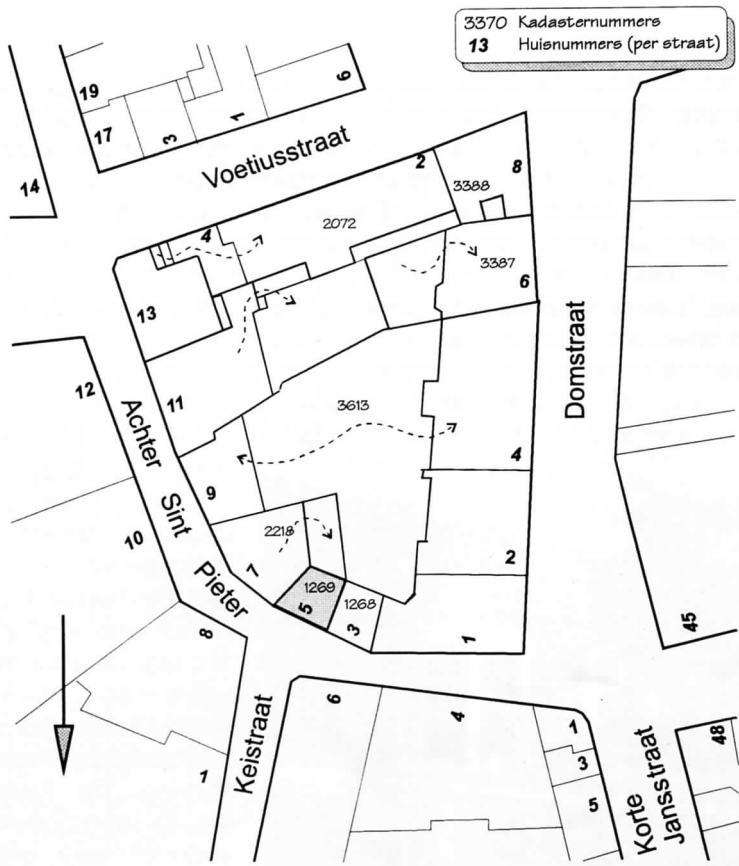

laatste huis is bij de verbreding van de Voetiusstraat in 1904 afgebroken.

Wat de familie Pesters betreft: veel familieleden hadden dezelfde voor- naam en bovendien dezelfde functies. Dat geeft nog wel eens verwarring. De Nicolaas, die in de Domstraat woonde, was gehuwd met Jacoba Margaretha Harscamp. Hij was een zoon van Willem Nicolaas Pesters en Isabella van Westrenen.

Niet duidelijk is of deze Willem Nicolaas Pesters dezelfde is als degene, die in de 18de eeuw "prinsgezind regent, luitenant en stadhouder van Utrecht" was.

De blinde achtergevel van Achter St. Pieter 5 vertoont duidelijk de sporen van de ophoging van een camer naar een huis met een verdieping. (foto Ans Wigbold)

De situering en huisnummering van de omgeving van Achter St. Pieter 5 na de verbreding van de Domstraat, Korte Jansstraat en Voetiusstraat in het begin van onze eeuw

Eerste volkstelling

Bij de eerste volkstelling in 1824, heeft de familie Pesters plaats gemaakt voor de arts-hoogleraar Nicolaas Cornelis Freming. In de Domstraat 4 en 6 is de naam Van Westrenen verdwenen. Er blijkt nu Willem Hendrik de Beaufort te wonen, curator van de hogeschool, zoals de universiteit toen meestal werd genoemd. De familie Van Westrenen bleef wel vertegenwoordigd in het blok huizen, dat hier wordt beschreven. De Beaufort was namelijk gehuwd met Anna Cornelia van Westrenen, een kleindochter van Jan André van Westrenen. Het echtpaar had zeven kinderen in de leeftijd van 6 tot 27 jaar. Bovendien had het nog vijf dienstboden, een huisbediende en een koetsier inwonend, zestien in totaal. Het is dus geen wonder, dat er zo veel woonruimte nodig was.

Bij een recente verbouwing is een dichtgemetselde deur gevonden in een binnenmuur tussen de huizen Domstraat 4 en 6. Nazaten van deze De Beauforts hebben de panden tot het begin van deze eeuw bewoond.

Op Achter St. Pieter 11, woonde in die tijd Pieter Antony Hinlopen, lid van gedeputeerde Staten. Ook hij was gehuwd met een Van Westrenen, Maria Anna. Ze deden het wat minder dan de De Beauforts. Zij hadden vier kinderen, vier dienstboden, een huisbediende en een koetsier in huis, voorts nog een gouverneur voor de kinderen en een ongehuwde zus, Paulina van Westrenen, dat waren er "maar" veertien. Overigens zullen de koetsiers wel in aparte koetsierswoningen bij de stallen, Achter St. Pieter, hebben gewoond.

Bij de volkstelling van 1824 worden voor het eerst namen van bewoners van de panden Achter St. Pieter 3 en 5 genoteerd. Nummer 3 wordt bewoond door Petronella Kemink, winkelierster, 65 jaar en Alida Rib, 86 jaar. Op nummer 5 woont dan Anna Cornelia, weduwe Van Selm, 42 jaar, schoolhouderes, met drie kinderen.

Eigenaren en bewoners

Op 1 februari 1829 kocht professor C.A. van Enschut, op een veiling, perceel F307 (Domstraat 2, Achter St. Pieter 3, 5 en 7) van Joost, Baron Taets van Amerongen van Woudenberg, rentenier, wonende te Amsterdam. Joost had dit perceel in 1828 in zijn bezit gekregen door een erfenis van zijn vader, Jan Anthony Taets van Amerongen van Woudenberg. Het is onzeker hoe deze aan dit bezit is gekomen, waarschijnlijk ook door een erfenis.

In 1844 verkochten de weduwe Enschut-d'Achard en haar kinderen vijf huizen aan de rentenier Jacob Anne Grothe. Het hoekhuis bleek toen gesplitst te zijn in een herenhuis aan de Domstraat 2 (580 ca) en een herenhuis Achter St. Pieter 1 (200 ca). Achter St. Pieter 3 is een winkelwoonhuis (48 ca) en Achter St. Pieter 5 een woonhuis (52 ca). Achter St. Pieter 7 is een "*gebouw, thans strekkende tot woning en bergplaats, doch oorspronkelijk ingericht als stal, koetshuis en koetsierswoning met nog aanwezige mestbak.*" De bergplaats was verhuurd aan Levi Salomon de Beer, lakenkoopman te Utrecht, tot september 1845, voor 80 gulden per jaar. De Beer had zijn winkel op de hoek van het Oudkerhof in het pand, waar vroeger de koopman Reaal huisde, dezelfde Reaal, die in 1775 zijn pand niet aan Van Westrenen wilde verkopen. Pas in 1904 kon het huis gesloopt worden en kregen de Domstraat en de Korte Jansstraat hun huidige aanzien.

Aan de koper van Achter St. Pieter 7 werd een voorwaarde gesteld.: *De koper van dit gebouw is verplicht alle deuren, vensters en verdere openingen in de muur waartegen de tuin van het huis aan de*

Domstraat aansluit behoorlijk ter dikte van die muur met dezelfde soort stenen toe te metselen."

Wel waren lichten toegestaan maar dan niet lager dan 25 palmen (250 cm), met zeven traliën ter dikte van één duim. De bewoners van het grote huis aan de Domstraat wilden onder geen beding inkijk in hun tuin hebben. Achter St. Pieter 3 en 5 hadden aan de achterkant al blinde muren!

Rentenier Grothe hield zich bezig met het kopen en verkopen van huizen. De huizen van Van Enschut werden door hem afzonderlijk verkocht. De huizen aan de Domstraat en Achter St. Pieter 7 werden in 1845 verkocht aan Jan Boudewijn Dompeling, medisch doctor. Dompeling heeft hier met zijn echtgenote en schoonmoeder tot 1878 gewoond. Dompeling is bekend geworden vanwege zijn onderzoek naar inentings-vaccins, een in die tijd voor christenen nog omstreden methode om ziekten te voorkomen.

In 1878 verkocht hij zijn huizen aan collega Anthonie Pieter Mansvelt. Mansvelt woonde hier tot zijn dood in 1905 met zijn gezin .

Bankgebouw

Twee jaar later verkocht diens zoon het pand. Het werd ingericht als bijkantoor van het Amsterdamsch Wisselkantoor, de latere Amsterdamse Bank. Zoals zoveel grote huizen verloor ook dit zijn woonfunctie.

Achter St. Pieter 1 werd in 1845 verkocht aan Christophorus Henricus Didericus Buys Ballot, lector aan de Latijnse school te Utrecht. Hij genoot als hoogleraar internationale bekendheid door zijn meteorologische waarnemingen. Wie heeft niet gehoord van de wet van Buys Ballot? Tien jaar was het pand zijn eigendom, daarna verkocht hij het aan dominee Johan Herman Bösken. De predikant heeft hier tot zijn dood gewoond.

In 1879 verkopen zijn erfgenamen het pand aan spiegel­fabrikant Jacobus Clemens. Ook hier was weer een voorwaarde aan verbonden. Op vordering van de eigenaar van perceel Domstraat 2 moest de nieuwe eigenaar van Achter St. Pieter 1, het raam aan de achterzijde van het pand, dat uitzicht gaf op de tuin van Domstraat 2, dicht maken, en wel voor eigen rekening! Clemens liet het pand verbouwen tot winkelwoon-huis. Een advertentie vermeldde in 1880: "*Het adres voor spiegelglas en glazen deurplaten.*"

Na acht jaar verkocht Clemens het pand alweer, voor f 6000.- , en hij vertrekt naar de Oudegracht. Boekhandelaar Anne Hendrik ten Bokkel Huinink is de nieuwe eigenaar/bewoner van het winkelpand, nu met afzonderlijke bovenwoning. In 1900 woont hij daar niet meer, want

het pand werd toen verhuurd aan de rijwielhandelaar J.P. Smit. In 1904 is er een bloemenmagazijn op de hoek van Achter St. Pieter en de Domstraat.

Op een foto uit die tijd staat op de gevel "Flora" vermeld.

„FUIT, NON EST PLUS.”

Phot. J. H. Schumaker.

Een foto gemaakt vlak voor de bouw van de nieuwe gevel in de Korte Jansstraat gunt ons nog net een blik op het hoekhuis Achter St. Pieter 1 (GAU/TA).

In 1907 bieden de erven van Ten Bokkel Huinink het winkelhuis, voorzien van bovenhuis met afzonderlijke opgang, Achter St. Pieter, nu nr. 1 en 1bis, publiekelijk te koop aan. Via N.V. de Toekomst, een exploitatiemaatschappij van onroerend goed, wordt het voor f 14500,- verkocht aan Jan Willem Mulder, behanger. Hij is de laatste bewoner. In 1919 gaat ook dit pand naar de Amsterdamsche Bank.

Achter St Pieter 3 werd in 1845 verkocht aan Hendrina Hasselman, weduwe van Willem de Leeuw. Haar dochter, Anna Jacoba, weduwe van Jan Bijleveld, winkelierster van beroep, woont er dan al. Na de dood van haar moeder erfde zij het pand. Zij verkocht het in 1876 voor f 4000,- aan een andere weduwe, Johanna Adriana Zantkuil. Deze is "tapster" van beroep. Van die datum af is het een café.

Achter St. Pieter 5 werd, in 1845, voor f 2045,- verkocht aan Herman Arnoldussen, koetsier. Herman is gehuwd met Johanna van

Beusekom. Ze hebben vier kinderen. Zoon Gijsbert is, evenals zijn vader, koetsier. Dochter Hendrica Johanna huwde met de timmerman Jan Hendrik Bardeloos en ook zij kregen vier kinderen. In 1852 overleed Johanna van Beusekom en Herman huwde voor de tweede keer, nu met Catharina Nagtegaal. Uit dit huwelijk is nog een dochter geboren. Na de dood van Herman Arnoldussen in 1878, verkochten de kinderen uit het eerste huwelijk hun aandelen in het onroerend goed aan hun stiefmoeder. De stiefmoeder overleefde haar eigen dochter, want als zij overlijdt in 1894, zijn haar schoonzoon Jan Willem Verhaar en haar twee minderjarige kleinkinderen "de enige gerechtigden om over den eigendom van het onroerend goed te beschikken".

Het huis Achter St. Pieter 5 kwam op de veiling en werd in 1900 voor f 3000,- verkocht aan Hendrik Willem Bonnes, sigarenfabrikant. Bonnes, die zelf in de Keistraat woonde, moest ook de huurder en huurvoorwaarden overnemen. Zijn pas verworven bezit werd bewoond door de coiffeur J.G.A. Verburg. Deze zal zijn kapsalon wel aan huis gehad hebben. Tot zijn dood bleef de kapper hier wonen met echtgenote en aanvankelijk ook zijn schoonvader. In 1912 ging Bonnes zelf in het huis Achter St. Pieter 5 wonen. Niet voor lang, want in 1916 verkocht hij het alweer.

Muzikale familie

Johan Sebastiaan Boekelman kocht het pand Achter St. Pieter 5 op 17 april 1916, samen met zijn dochter Catharina Cornelia Maria Boekelman, weduwe van John Nanning Eikema, van Bonnes. Het pand is 52 ca groot. Koopprijs f 4500,-. Boekelman is dan 68 jaar, zijn echtgenote, Bernardina Cornelia Smelt, 64 jaar.

Een onderzoek naar gegevens over Boekelman leverde een aardig verhaal op. Johan Sebastiaan was de zoon van een muzikale vader. In een jubileumboek van Toonkunst⁸ staat vader A.J. Boekelman vermeld. Hij bleek een van de drie onderwijzers te zijn, die waren aangesteld bij de pas opgerichte instrumentaalschool van Toonkunst, in 1835. Dat waren A.J. Boekelman (fluit en fagot), J. Dahman (viool) en P.G. van Dam (klarinet). Voor het opleiden van een leerling werd f 300,- betaald, maar dat moest wel in twee jaar gebeuren. Een leerling werd dan verondersteld in het orkest mee te kunnen spelen. Boekelman protesteerde en kreeg het voor elkaar er drie jaar over te mogen doen. In 1875 werd hij nog gehuldigd voor zijn buitengewone ijver en hij kreeg daarvoor een gratificatie van 25 gulden. Een dochter gaf later pianoles bij Toonkunst.⁹

Zoon Johan Sebastiaan, ongetwijfeld door zijn vader vernoemd naar de grote Bach, was in 1848 gedoopt. Getuigen daarbij waren - het

zegt al iets over de kunstzinnige achtergrond van de familie - Adriaan Wilhelmus Nieuwenhuizen, kunstschilder, en Henry Jacques Rahr, muziekhandelaar. Onderzoek in het bevolkingsregister plaatst de hele familie Boekelman van die tijd - zo halverwege de vorige eeuw - in de Keizerstraat nr. 35. Het bijzondere hiervan is, dat ook dit een pand van het Monumentenfonds is. Er waren elf kinderen. Twee overleden op jonge leeftijd, drie zoons stonden ingeschreven als "muziekmeester," de twee dochters als muziekonderwijzeres.

De familie heeft nog lang in de Keizerstraat gewoond. Met zes mensen in huis, die muziekles geven, kan het wel een particuliere "muziekschool" worden genoemd. In 1889 werd ook een kleinzoon, Willem Anthonius Boekelman, op dit adres ingeschreven. Hij studeerde medicijnen. In 1920 is hij geneesheer-directeur van het Anthonius Gasthuis. Johan Sebastiaan vertrok pas in 1921 naar het huis Achter St. Pieter 5. Na het overlijden van zijn echtgenote in 1935, ging hij bij zijn dochter in Den Haag wonen.

In 1936 kocht de Amsterdamsche Bank - dat Achter St. Pieter 7 en Achter St. Pieter 1 al bezat - ook Achter St. Pieter 5, maar dat bleef gelukkig zijn woonfunctie behouden.

Nadat de fotograaf Gelens er korte tijd gewoond heeft, nam in 1939 mevrouw E. A. Wagenaar-Wolrich er als huurster haar intrek. Achter St. Pieter 5 wordt dan een kunsthandel. Van 1940 tot 1962 werden er geregeld exposities gehouden.

De eerste, van kunstfotograaf Nico Jesse, werd geopend door architect Gerrit Rietveld. Bekende kunstenaars, zoals Dirkje Kuik en Otto van Rees hebben er hun werk ten toon gesteld. Vermeldenswaard is ook nog dat er, in de jaren veertig, stoelen van Gerrit Rietveld hebben gestaan. Later zijn ze teruggehaald omdat ze onverkoopbaar bleken! Mevrouw Wagenaar heeft hier tot haar overlijden in 1975 gewoond.

De Amsterdamsch Bank had het pand Achter St. Pieter 5 intussen in 1949 al verkocht aan de gemeente Utrecht, samen met Domstraat 2 en Achter Sint Pieter 7.

Achter St. Pieter 3 is nog steeds een café en particulier bezit.

Kunsthandel Wagenaar

Achter St Pieter - Utrecht - Tel. 16752

KUNSTZINNIGE GESCHENKEN

★ Doorlopende tentoonstellingen
van schilderijen e.a.

Uit: Almanak 1956 van de Utrechtsche Vrouwelijke Studentenvereniging

Bouwhistorische aantekeningen

(gedateerd 2 juni 1995 van J.A. van der Hoeve, namens de sector Monumenten)

Achter St. Pieter 5 is een tweelaags pand met een zadeldak, op een afgeschuinde rechthoekige plattegrond. In de oorspronkelijke opzet vormden de panden Achter St. Pieter 3 en Achter St. Pieter 5 één geheel, zoals onder andere nog valt te zien aan de ankers van de verdieping. Beide panden zijn vermoedelijk in de 16de eeuw gebouwd. Omstreeks 1800 is de driehoekige linker travee (oostzijde) toegevoegd, is de achtergevel opgetrokken tot twee bouwlagen en zijn de balklagen en kap vernieuwd. Omstreeks 1930 heeft een modernisering plaatsgevonden, die met name betrekking heeft gehad op de plattegrond-indeling van de ramen. Ook zijn toen de huidige dakkapellen geplaatst.

Voorgevel

De voorgevel is een eenvoudige tweelaags lijstgevel, geheel uit baksteen opgetrokken. De gevel stamt in opzet uit de 16de eeuw, zoals blijkt uit het metselwerk, de weggehakte zandstenen cordonlijst en de korfbogen boven de vensters. In de 18de eeuw zijn de vensters van de verdieping vergroot en verbreed, zodat de bovendorpels door de korfbogen heen steken. De cordonlijst is uitgehakt en met baksteen dichtgezet; gedeelten zijn als vensterbanken hergebruikt. De vensters op de begane grond en de deur zijn omstreeks 1800 nieuw aangebracht. Daarbij is ook één van de penanten vernieuwd. De stijlen van de kozijnen op de begane grond hebben luikspinningen. De spinningen in de bovendorpels ontbreken, aangezien deze omstreeks 1930 zijn vernieuwd tegelijkertijd met het vernieuwen van de rollagen. Het bovenste paneel van de deur is breder dan het onderste paneel, hetgeen wijst op een 19de-eeuwse of 20ste-eeuwse wijziging. De oorspronkelijke zesruitsschuiframen hadden een brede middenstijl (empire-indeling). De ramen zijn omstreeks 1930 heringedeeld.

De driehoekige travee aan de oostzijde is omstreeks 1800 toegevoegd. De vormgeving van de voorgevel werd aangepast aan de bestaande gevel, waarbij zelfs de door de vergroting van de vensters doorsneden korfbog is gekopieerd.

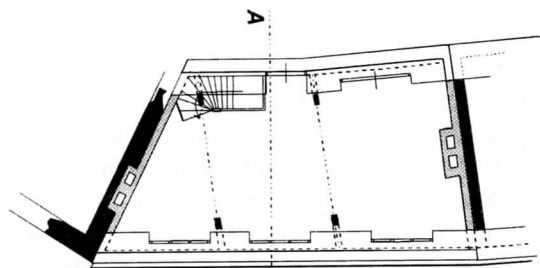
De dakkapellen dateren uit circa 1930.

Achtergevel

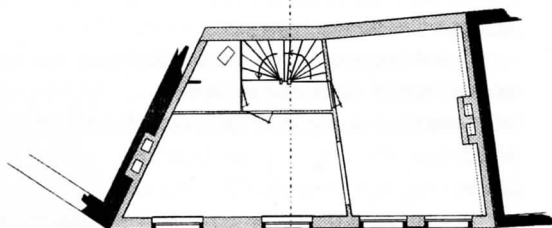
In het metselwerk van de nagenoeg blinde achtergevel zijn twee bouwfases te herkennen: de begane grond dateert vermoedelijk uit de 16de eeuw, de verdieping uit circa 1800. Gezien het rommelige verband en de vele gebroken (?) stenen bestaat het muurwerk van de begane grond vermoedelijk uit hergebruikte baksteen.

Kelder

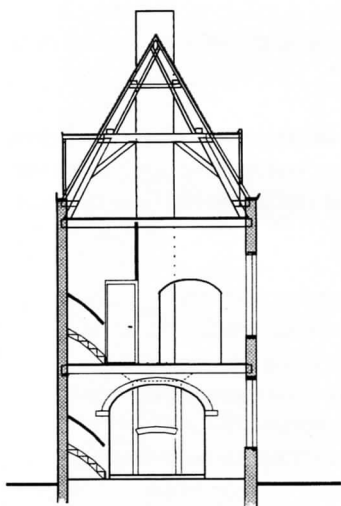
Het rechter deel van de begane grond is onderkelderd. De kelder wordt overkluisd door een tongewelf [XVI?]. De vorm van de treden doet vermoeden dat er een uitgang in de achterzijde is geweest. In de voorgevel bevindt zich een kelderlicht.

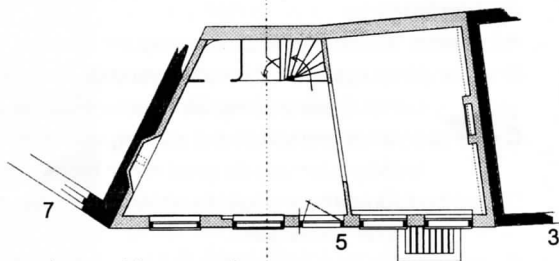
plattegrond zolderverdieping

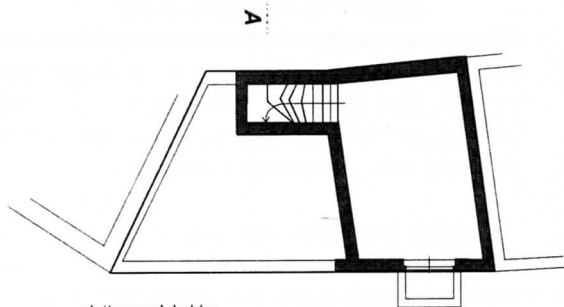
plattegrond 1e verdieping

doorsnede A - A

plattegrond begane grond

plattegrond kelder

*Plattegronden en doorsneden van Achter St. Pieter 5
Overgetekend van een opmetingstekening van H.G. van der Leek, 1994, (Si)*

Begane grond

De tussenwanden op de begane grond zijn van betrekkelijk recente datum. De ruimte was na de verbouwing uit circa 1800 waarschijnlijk opgedeeld in twee kamers en een uitgang. Tegen de beide kopgevels staan schouwen. De schouw tegen de rechter kopgevel (westzijde) was aanvankelijk een hoge kachelnis uit circa 1800. Ter hoogte van het plafond is de geprofileerde kroonlijst uit circa 1800 behouden gebleven. De schouw tegen de linker kopgevel (oostzijde) vormt een driezijdige nis in de wand; het rookkanaal is in deze wand opgenomen.

De verdiepingvloer wordt gedragen door geprofileerde balken van 22 x 16 cm en dateert uit circa 1800.

Verdieping

De indeling van de eerste verdieping is van betrekkelijk recente datum. Tegen de rechter zijgevel staat een schouw.

De zoldervloer wordt gedragen door balken met een kraal-profiel, daterend uit circa 1800.

Zolder

De kap wordt gedragen door de kopgevels en een tweetal grenen spanten uit circa 1800. De spanten bestaan elk uit een schaargebint en een A-gebint. De onlangs verwijderde kamerindeling bestond uit lichte wanden en was van betrekkelijk recente datum.

Aanbevelingen

- A - behoud van de hoofdstructuur, bouwmassa en de draagconstructie.
- B - voor de voorgevel is een conserverende aanpak gewenst, mede gelet op de curieuze aangepaste architectuur van de uitbreiding uit circa 1800.
- C - herstel van de oorspronkelijk indeling van de ramen in de voorgevel doet de architectuur van de gevel meer tot zijn recht komen.
- D - behoud van de geprofileerde onderdorpels van de vensters op de verdieping van de voorgevel.
- E - behoud van de rookkanalen en schouwen, met name van de (verbouwde) kachelnis op de begane grond.

(Tot zover de aantekeningen van Van der Hoeve namens de sector Monumenten)

Geheimen

Er is, mede doordat de omgeving van het pand Achter St. Pieter 5 in de loop der eeuwen zo veel illustere bewoners heeft gekend, veel bekend over deze buurt en dan met name ook over het blok omgrensd door Domstraat, Achter St. Pieter en Voetiusstraat. Toch blijft wat betreft de vroegste bewoners van Achter St. Pieter 5 veel van de geschiedenis van dit zeer oude stukje Utrecht duister. Maar datzelfde kan in zeker opzicht ook gezegd worden van de jongste geschiedenis van het pand.

Nadat het Monumentenfonds het had aangekocht is er een dicht-getimmerde vliering aangetroffen. Bij nadere inspectie bleek die vliering leeg, op één ding na: een oude doos vol door droogte kromgetrokken vergeelde, oude foto's.

Er zijn portretten bij, maar ook schoolfoto's, die in de twintiger jaren in Duitsland zijn gemaakt. Sommige foto's zijn van iets latere datum, de dertiger jaren, en stammen uit Amsterdam.

Soms zijn er nog een paar leesbare namen te vinden, zoals die van Alice Dorell (artiestennaam van Alice Droller) en van Cilly Wang, eveneens een artieste.

*Portretfoto' van Alice Dorell,
gevonden op de vliering
van Achter St. Pieter 5*

Mevrouw Boon-Wagenaar, die als kind in het pand opgroeide - haar moeder, mevr. E. A. Wagenaar woonde er tot 1975 - weet van het bestaan van vliering en de foto's. Ze beseftte het allemaal nog niet zo goed in de oorlogsjaren, maar ze begreep later dat de "kennissen" die er langdurig logeerden, onderduikers waren geweest, die zich bij onraad verscholen hielden op de vliering.

Een van hen was, zo begreep ze later, een zoon van architect Rietveld. Ze heeft ook wel eens de naam van ene Perquin gehoord, die uit Amsterdam kwam. Maar wat voor betekenis die oude foto's hebben gehad en voor wie, daar kan ze geen zinnig woord over zeggen.

En zo blijft Achter St. Pieter 5 zijn geheimen bewaren, tot op de dag van vandaag.

Noten

1. Van der Monde, N.
Geschied- en oudheidkundige beschrijving ... der stad Utrecht, deel I,
blz. 14 en 15
2. De Bruijn, Dr. M.W.J.
Husinghe ende hofstede, Uitgeverij Het Spectrum B.V. te Utrecht,
1994.
3. Jaarboekje Oud-Utrecht, 1958, blz. 105 e.v.
4. R.A.U.: Het Huis Linschoten, inventarisnummer 510 en 577.
5. Berigten van het Historisch Genootschap III, blz. 171.
6. Jaarboekje Oud-Utrecht 1934, blz. 103 e.v.
7. Van der Monde, N.
Geschied- en oudheidkundige beschrijving ... der stad Utrecht, deel I,
blz. 29 e.v.
8. Van Dokkum, J.D.C.
Toonkunst, 40-jarig jubileum 1875-1915.
9. Van Riemsdijk, Jhr. Mr. J.C.M.
Het Stadsmuziekcollege 1631-1881.

Geraadpleegde bronnen

In het Gemeentearchief:

Volkstellingen

D.T.B.

Adresboeken

Transportakten

Nieuw Nederlandsch Biografisch Woordenboek, uitg. A.W. Sijthoff,
Leiden, 1927.

In het Kadasterarchief:

Kadastrale Legger

Overschrijvingsakten

Uitgave:	Het Utrechts Monumentenfonds
Tekst:	Drs. M.G. Brits-Oversteegen
Lay-out:	Dirk van Sichem
Druk:	Storm grafische produktie
ISSN:	1383-0279

STEEN-GOED verschijnt 4x per jaar. _____